

SENATUL ROMÂNIEI**ÎNTREBARE PARLAMENTARĂ**

Adresată: Domnului Ion-Marcel CIOLACU, prim-ministru al României
Domnului Emilian-Horațiu HUREZEANU, Ministrul Afacerilor Externe

De către: Senator Costache CHERTIF

Circumscripția electorală: nr. 26, Maramureș

Data: 02/04/2025

Obiectul întrebării: *Încălcarea drepturilor românilor din Ucraina la instruire în limba maternă română. Cer să acționați concret în cazul celor 10 școli românești din localitățile Cartal, Satul Nou, Dumitrești, Manju, Frumușica Veche, Borisăuca, Furatu, Erdec Burnu, Hagi Curda, Babele din actuala regiune Odesa (Sudul Basarabiei), ținut de 4 ani fără mișcare pe rolul instanțelor judecătorești din Ucraina.*

Stimate domnule prim-ministru,

Stimate domnule ministru,

Prin prezenta interpelare, aduc în atenția dumneavoastră o problemă gravă și urgentă care afectează comunitatea românească din Ucraina, în special în regiunea Odesa (Sudul Basarabiei), unde drepturile fundamentale ale românilor la instruire în limba maternă sunt în mod sistematic încălcate. Această situație este agravată de politica Ministerului Educației și Științei din Ucraina, care menține o linie ideologică a moldovenismului antiromânesc, contrar principiilor democratice și ale dreptului internațional.

Situația comunității românești din Ucraina, în special din regiunea Odesa, este una alarmantă și necesită acțiuni urgente din partea statului român. Dreptul la educație în limba maternă este un drept fundamental, iar încălcarea acestuia nu poate fi tolerată. Vă solicit să interveniți imediat pentru a proteja drepturile românilor din Ucraina și pentru a asigura respectarea angajamentelor internaționale ale Ucrainei în domeniul drepturilor omului.

Contextul problemei

În Ucraina, comunitatea românească din regiunea Odesa (Bugeac) se confruntă de decenii cu încercări repetate de a fi lipsită de dreptul la educație în limba maternă română. După 1991, autoritățile ucrainene au modificat în mod arbitrar și fără consultarea comunității denumirea limbii de predare în școlile din această regiune, trecând de la „limba română” la „limba moldovenească”. Această schimbare a fost motivată de interese politice și ideologice, având ca scop moldovenizarea forțată a comunității românești și separarea ei de celelalte comunități românești din Ucraina (Cernăuți și Transcarpația), precum și de cea din Republica Moldova.

La 31 martie anul 2021, 10 școli din regiunea Odesa¹ au depus o cerere la Instanța de contencios administrativ din Kiev, solicitând obligarea Ministerului Educației și Științei din Ucraina să aprobe limba română ca unică denumire a limbii de predare. **Dosarul (nr. 640/8013/21)** a fost admis spre judecare abia la 31 octombrie 2023, dar, de atunci, nu s-a mai înregistrat absolut niciun progres, întrucât este ținut fără mișcare.

Situația actuală

La 18 octombrie 2023, Guvernul Ucrainei a adoptat un proces-verbal (nr. 115) prin care a renunțat la sintagma „limba moldovenească”, recunoscând oficial „limba română”. Cu toate acestea, această decizie are o valoare juridică limitată, deoarece:

1. Nu a fost publicată în vreun oficios ucrainean, astfel încât nu are putere de aplicare.
2. Se referă exclusiv la relația cu Republica Moldova, lăsând o portiță de interpretare pentru continuarea utilizării sintagmei „limba moldovenească” în relația cu comunitatea românească din Ucraina².

¹ Lista celor 10 școli din regiunea Odesa afectate: 1) Școala medie **Cartal/Orlivka** de gradul I-III a consiliului raional Reni; 2) Instituția de învățământ mediu general **Satul Nou/Novoselivka** - liceu al consiliului sătesc Sărata, raionul Cetatea Albă/Bilhorod-Dnistrovsky; 3) Instituția de învățământ mediu general **Dumitrești/Dmytrivske** a consiliului orașenesc Chilia/Kilia; 4) Școala de cultură generală **Manju/Minyaylivka** a consiliului raional Sărata; 5) Școala medie **Frumușica Veche/Starosilya** de gradul I-III a consiliului sătesc **Păuleni/Petropavlivka**, raionul Cetatea Albă/Bilhorod-Dnistrovskyi; 6) Instituția municipală „Școala medie **Borisăuca/Borysivka** de gradul I-III” a consiliului raional Tatarbuniar; 7) Școala medie **Furatu/Furativka** de gradul I-II a consiliului raional Sărata; 8) Școala medie **Erdec Burnu/Utkonosivka** a consiliului sătesc Sofieni/Safianivka, raionul Ismail; 9) Școala medie **Hagi Cruda/Komyshivka** a consiliului sătesc Sofieni/Safianivka, raionul Ismail; Școala medie **Babele/Ozernyanske** a consiliului sătesc Sofieni/Safianivka, raionul Ismail.

² în alin.1 din extrasul din procesul-verbal nr. 115 al ședinței Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 18.10.2023 se menționează că „în relația cu Republica Moldova se va utiliza în mod exclusiv sintagma de „limbă română””. Această formulă nu presupune explicit că sintagma „limba română” va fi folosită și în relația cu comunitatea românească („moldovenească”) din Ucraina și lasă loc pentru interpretarea că guvernul Ucrainei va putea reveni la

3. Nici școlile din regiunea Odesa, nici ONG-urile moldoveniste nu și-au adaptat statutele de organizare și funcționare în conformitate cu această decizie, iar autoritățile competente centrale sau regionale nu au luat măsuri pentru a le obliga să o facă.

De asemenea, Ministerul Educației și Științei din Ucraina a anunțat pe 16 noiembrie 2023 că a oprit tipărirea manualelor care folosesc sintagma „limba moldovenească” și că lucrează la înlocuirea acestora cu manuale în limba română. Cu toate acestea, această măsură pare să fi fost mai degrabă un gest simbolic, deoarece nu există un plan clar și termene limită pentru implementarea acestei decizii.

Încălări ale drepturilor comunității românești

1. **Încălcarea dreptului la educație în limba maternă:** Comunitatea românească din Ucraina are dreptul, conform legislației internaționale și europene, să primească educație în limba maternă. Menținerea deliberată a denumirii „limba moldovenească” pentru limba de predare constituie o încălcare a acestui drept.
2. **Discriminare și marginalizare:** Politica de moldovenizare în școlile din regiunea Odesa are ca scop fragmentarea și marginalizarea comunității românești și separarea ei de celelalte comunități românești din Ucraina și din Europa.
3. **Lipsa transparenței și consultării:** Deciziile privind denumirea limbii de predare au fost luate fără consultarea comunității românești, a părinților și a profesorilor, ceea ce contravine principiilor democratice.

Având în vedere cele prezentate mai sus, în calitate de reprezentant al poporului în organul legislativ și reprezentativ suprem, vă solicit să luați următoarele măsuri și să mă informați, în termenul prevăzut de lege, asupra celor întreprinse:

1. **Demersuri diplomatice urgente:** Să inițiați discuții oficiale cu autoritățile ucrainene (șeful Cabinetului de Miniștri al Ucrainei, **Denys Shmyhal**, ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, **Andrii Sybiha**, și ministrul Educației și Științei al Ucrainei, **Oxen Lysovoy**) pentru a asigura respectarea drepturilor comunității românești la educație în limba maternă și eliminarea

denumirea artificială, marcată ideologic, „limba moldovenească” în eventualitatea unor viitoare schimbări geopolitice privind Republica Moldova.

completă și definitivă a sintagmei „limba moldovenească” din sistemul educațional ucrainean.

2. **Monitorizarea dosarului juridic:** Să urmăriți îndeaproape evoluția dosarului nr. 640/8013/21 și să sprijiniți eforturile comunității românești din Ucraina în obținerea unei soluții favorabile. Vă cer să abordați această chestiune și cu șeful Cabinetului de Miniștri al Ucrainei, **Denys Shmyhal**, care îl are în subordine pe ministrul Justiției al Ucrainei, **Olha Stefanishyna**.
3. **Presiuni internaționale:** Să solicitați sprijinul instituțiilor europene (Uniunea Europeană, Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa) și al altor state membre sau parteneri pentru a presa Ucraina să respecte drepturile minorităților naționale, cu referire expresă la cazul celor 10 școli românești din localitățile istorice românești Cartal, Satul Nou, Dumitrești, Manju, Frumușica Veche, Borisăuca, Furatu, Erdec Burnu, Hagi Curda, Babele din actuala regiune Odesa (Sudul Basarabiei).
4. **Sprijin material și logistic:** Să oferiți sprijin material pentru tipărirea manualelor în limba română și pentru formarea profesorilor care predau în limba română în Ucraina. De asemenea, vă cer să întreprindeți toate măsurile necesare în vederea reluării Programului multianual de burse identitare acordate elevilor și cadrelor didactice de etnie română din Ucraina, întrerupt în mod nejustificat anul trecut de către guvernul Ciolacu II.

Orice alte informații tangente cu acest subiect sunt binevenite. Vă rog să transmiteți răspunsurile dumneavoastră în scris.

Cu respectul cuvenit,

Senator Costache CHERTIF